

Handläggare
Åström Sinisalo Tobias

Datum
2015-09-07

Diarienummer
AMN-2015-0114

Arbetsmarknadsnämnden

Uppföljning ekonomiskt bistånd och arbetsmarknad 2015

Förslag till beslut

Arbetsmarknadsnämnden föreslås besluta

att överlämna rapporten till kommunstyrelsen,

att lägga informationen till handlingarna.

Sammanfattning

Kostnaderna totalt för utbetalt ekonomiskt bistånd för perioden från januari till augusti är högre än för samma period 2014. Det är kostnaderna för ekonomiskt bistånd flykting som är klart högre än 2014, men även utfallet för ekonomiskt bistånd ej flykting är något högre än för samma period 2014.

Kostnad per hushåll är högre under de första åtta månaderna 2015 än för motsvarande månader 2014, det är främst flyktinghushållen som står för ökningen.

Genomsnittskostnaderna per månad för ekonomiskt bistånd för tillfälliga boenden är över 100 tkr högre för perioden från januari till augusti 2015 än för samma period 2014.

Det totala antalet unika hushåll med utbetalt ekonomiskt bistånd är något högre (ca 150 hushåll) under perioden från januari till augusti 2015 jämfört med samma period 2014. Skillnaden består av fler flyktinghushåll. Inflödet av nya ärenden till Mottagningsenheten är högre 2015 än 2014. Fler antal vuxna bor i hushåll med ekonomiskt bistånd de först månaderna 2015 jämfört med samma period 2014, även antal barn har ökat. Detta kan förklaras med ett ökat antal flyktinghushåll.

Antalet hushåll med långvarigt ekonomiskt bistånd (minst 10 av de sista 12 månaderna) har ökat 2015 jämfört med 2014 medan antalet hushåll med mycket långvarigt ekonomiskt bistånd (minst 27 av de sista 36 månaderna) är ungefär lika många som 2014.

Antalet hänvisade personer till arbetsmarknadssekreterare för arbetsmarknadsinsatser är färre för perioden från januari till augusti 2015 än för samma period 2014. Även andelen personer som avslutats hos Navet pga av arbete eller studier har sjunkit något 2015 jämfört med 2014.

Arbetsmarknadsförvaltningen

Lena Winterbom
Direktör

Bilaga 1 Uppföljning ekonomiskt bistånd 201509

Handläggare
Tobias Åström Sinisalo

Datum
2015-09-07

Diarienummer
AMN-2015-0114

Uppföljning av ekonomiskt bistånd¹ per augusti 2015

Kostnaderna totalt för utbetalt ekonomiskt bistånd för perioden från januari till augusti är högre än för samma period 2014. Det är kostnaderna för ekonomiskt bistånd flykting som är klart högre än 2014, men även utfallet för ekonomiskt bistånd ej flykting är något högre än för samma period 2014.

Kostnad per hushåll är högre under de första åtta månaderna 2015 än för motsvarande månader 2014, det är främst flyktinghushållen som står för ökningen. Genomsnittskostnaderna per månad för ekonomiskt bistånd för tillfälliga boenden är över 100 tkr högre för perioden från januari till augusti 2015 än för samma period 2014.

Det totala antalet unika hushåll med utbetalt ekonomiskt bistånd är något högre (ca 150 hushåll) under perioden från januari till augusti 2015 jämfört med samma period 2014. Skillnaden består av fler flyktinghushåll. Inflödet av nya ärenden till Mottagningsenheten är högre 2015 än 2014. Fler antal vuxna bor i hushåll med ekonomiskt bistånd de först månaderna 2015 jämfört med samma period 2014, även antal barn har ökat. Detta kan förklaras med ett ökat antal flyktinghushåll.

Antalet hushåll med långvarigt ekonomiskt bistånd (minst 10 av de sista 12 månaderna) har ökat 2015 jämfört med 2014 medan antalet hushåll med mycket långvarigt ekonomiskt bistånd (minst 27 av de sista 36 månaderna) är ungefär lika många som 2014.

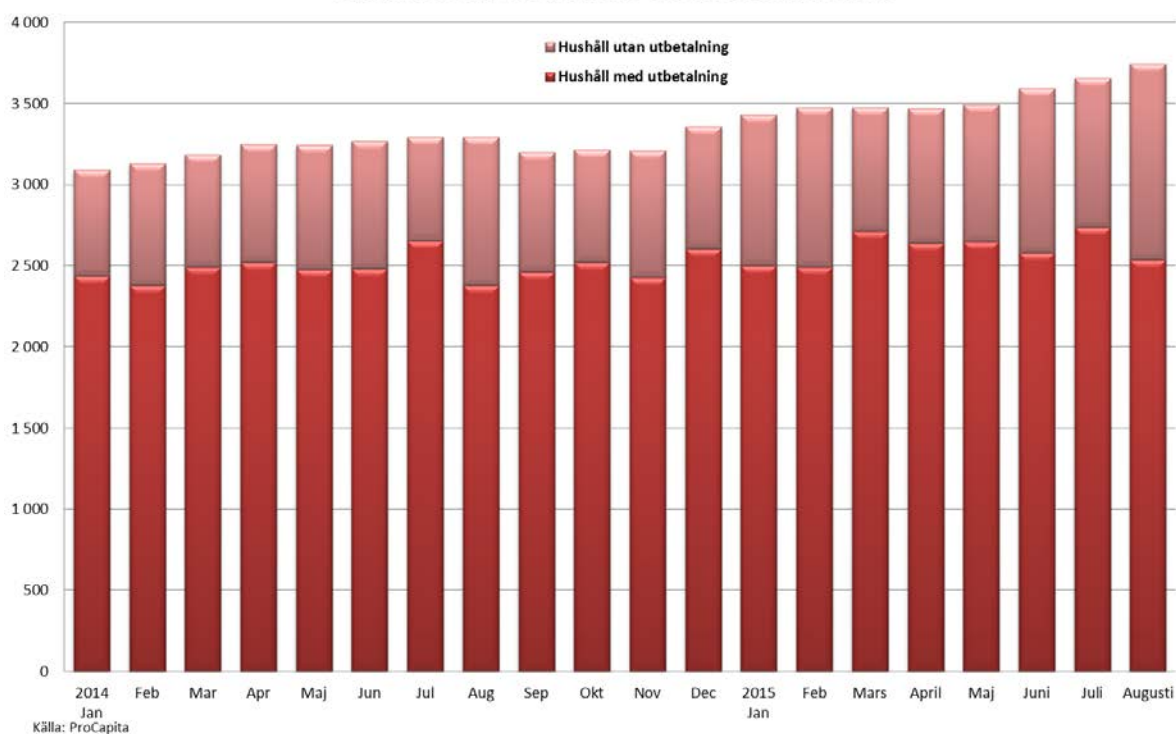
Antalet hänvisade personer till arbetsmarknadssekreterare för arbetsmarknadsinsatser är färre för perioden från januari till augusti 2015 än för samma period 2014. Även andelen personer som avslutats hos Navet pga av arbete eller studier har sjunkit något 2015 jämfört med 2014.

¹ Med ekonomiskt bistånd avses försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd till livsföring i övrigt, flyktingar inkluderat.

I denna rapporten så finns det diagram som visar ett genomsnittsindeks för andra kommuner för att få en uppfattning om Uppsala kommuns resultat jämfört med andra jämförbara kommuner. Genomsnittsindeks bygger på genomsnittet för sju andra kommuner som utifrån Uppsala ingår i jämförelsegruppen Liknande kommuner IFO (Individ och familjeomsorg) som är framtagen av Kommun- och landstingsdatabasen (Kolada). Jämförelsegruppen består av de kommuner som mest liknar Uppsala utifrån strukturårsjusterad standardkostnad för IFO samt befolkningsstorlek. Standardkostnad är ett statistiskt mått på den förväntade kostnaden för verksamheten utifrån strukturella faktorer vid en genomsnittlig effektivitets- och ambitionsnivå. I jämförelsegruppen ingår Linköping, Örebro, Västerås, Jönköping, Borås, Umeå och Huddinge.

Antal hushåll som får ekonomiskt bistånd som presenteras i denna månadsrapport är hämtad från registerutdrag ur verksamhetens handläggsystem ProCapita. De hushåll som rapporteras är hushåll som fått en utbetalning av ekonomiskt bistånd den månad redovisningen avser. Hushåll som får avslag eller inte lämnat in ansökan om ekonomiskt bistånd den aktuella månaden är inte inräknade. Observera att uppgifter för kostnad och antal hushåll för den senaste månaden är preliminära. Siffrorna justeras vid nästa månadsrapport. I nedanstående diagram illustreras antal hushåll med insats ekonomiskt bistånd som pågår hela eller delar av en månad. I insatsen ekonomiskt bistånd ingår inte bara hushåll som får en utbetalning av ekonomiskt bistånd utan även hushåll som t ex får avslag eller inte lämnat in ansökan den aktuella månaden men gjort det tidigare och det finns ett öppet ärende. I dessa ärenden ingår mer eller mindre omfattande handläggning. Det finns ytterligare ärenden som innebär handläggning som inte ingår i insatsen ekonomiskt bistånd t ex hushåll vid inledande faser vid en förstagångsansökan.

Antal hushåll med insats ekonomiskt bistånd

Det har en längre period skett en ökning av antalet insatser med ekonomiskt bistånd. Ökningen av antal insatser med ekonomiskt bistånd beror främst på ett ökat antal flyktinghushåll. Från april 2013 har det skett en generell ökning av hushåll med insats ekonomiskt bistånd flykting.

Av alla hushåll med insats ekonomiskt bistånd så har i genomsnitt ca 63 procent fått sin ansökan om ekonomiskt bistånd helt beviljad den aktuella månaden, ca 13 procent har fått den delvis beviljad, ca 6 procent har fått helt avslag på sin ansökan och ca 18 procent väntar på beslut eller så finns ingen ej beslutad ansökan (avvaktan på att insatsen ska avslutas).

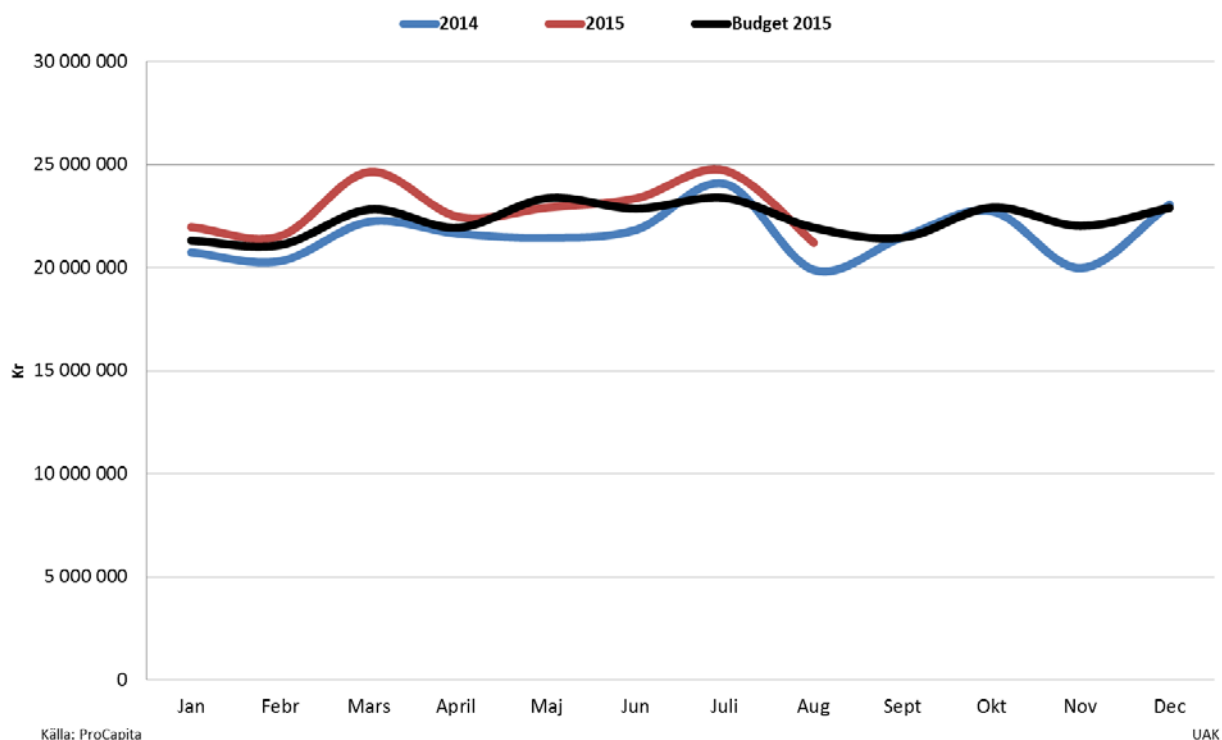
Under de första åtta månaderna 2015 påbörjades fler insatser ekonomiskt bistånd jämfört med samma period 2014. Skillnaden är att fler insats ekonomiskt bistånd flykting påbörjades 2015. Den stora skillnaden mellan perioden från januari till augusti 2014 och samma period 2015 är att över 300 fler insatser avslutades 2014. Procentuellt var det fler barnfamiljer som avslutades 2014 än 2015.

Statistik från socialtjänstens Mottagningsenhet visar att det under de första 8 månaderna 2015 mottogs i genomsnitt över 10 ansökningar fler per månad än under motsvarande månader 2014. Mottagningsenheten är den enhet som har de första kontakterna med personer som avser ansöka om ekonomiskt bistånd. I genomsnitt är det nästan 60 personer/hushåll i månaden som kontaktar Mottagningsenheten som avser att ansöka om ekonomiskt bistånd som aldrig leder till ett ansökningsärende.

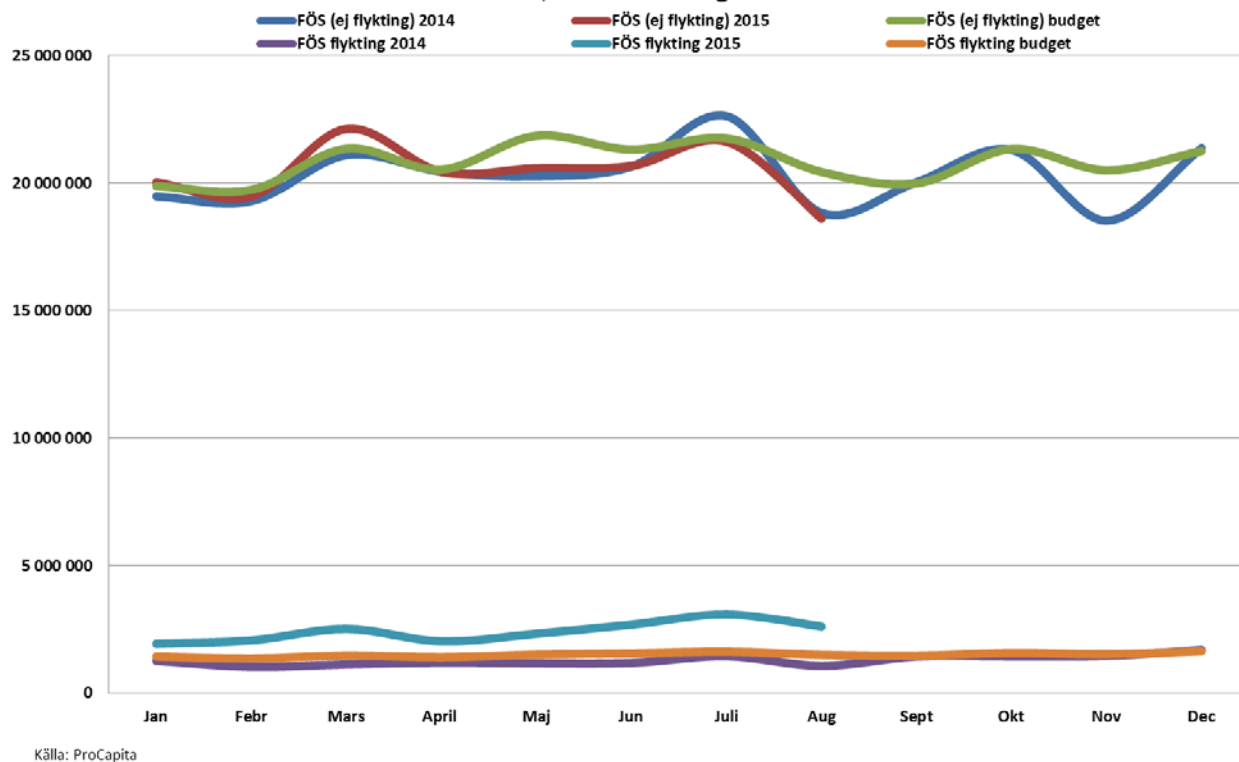
Kostnader

Kostnaderna totalt för utbetalt ekonomiskt bistånd för perioden från januari till augusti är något högre än vad som är budgeterat och även utfallet är högre än för samma period 2014. Det är kostnaderna för försörjningsstöd flykting som är klart högre än vad som är budgeterat.

Kostnad totalt för utbetalt ekonomiskt bistånd 2014 och 2015

Kostnad för utbetalt försörjningsstöd (ej flykting) och försörjningsstöd flykting 2014, 2015 och budget 2015

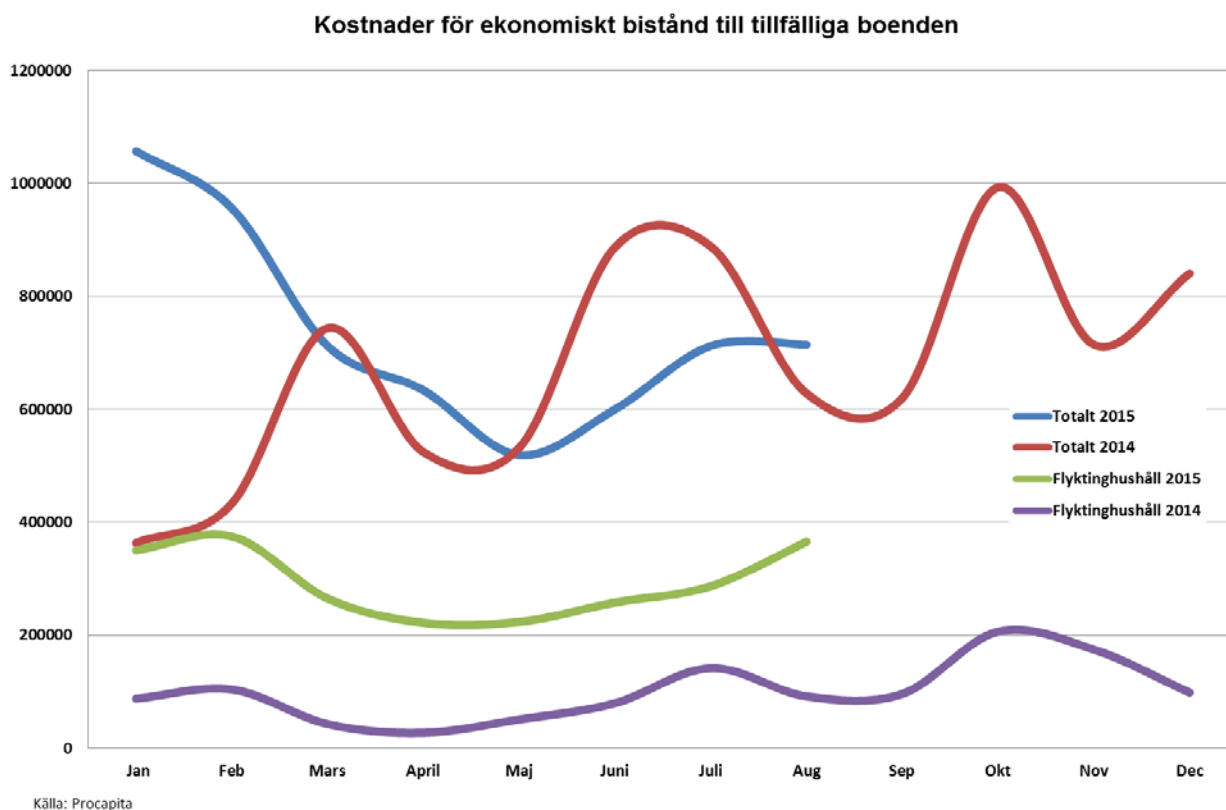
Kostnaden för försörjningsstöd (ej flykting) var höga i mars och juli, medan kostnaderna som vanligt gick ner i augusti. Kostnader för utbetalt försörjningsstöd fluktuerar ofta under året t ex beroende på när personer är i utbildning med studiemedel och när hushållen får höga räkningar. Det ska därför undvikas att jämföra en månad med annan samma år. Vanligtvis så räknas riksnormen upp varje år nationellt i samband med årsskiftet utifrån bl a höjning av konsumentprisindex. Ingen uppräknings av riksnormen har ännu gjorts för 2015, vilket har undvikit direkta kostnadsökningar.

Kostnaderna för utbetalt försörjningsstöd flykting ökade under hösten 2014 och fortsätter att öka under 2015. Kostnader för utbetalt försörjningsstöd flykting påverkas bl a av flyktingsströmmar i världen och hur snart personerna får etableringsersättning. Under 2014 mottogs ett stort antal flyktingar från Syrien och ökningen fortsätter även under 2015. Kostnader per hushåll och månad är högre hittills 2015 än 2014. Många av personerna ingår i etableringsreformen och då är försörjningsstödet främst en komplettering till etableringsersättningen från Försäkringskassan. Kommunen får statsbidrag för varje flykting som kommunen tar emot.

Kostnader per hushåll ökade 2014 jämfört med 2013, det beror bl a på högre bostadskostnader och högre kostnader för busskort. Kostnaden per hushåll har ökat något 2015 jämfört med 2014. Jämfört med andra stora kommuner så har Uppsala höga kostnader per hushåll i utbetalt ekonomiskt bistånd. Några förklaringar till detta är Uppsalas höga hyreskostnader för att hyra bostad och höga priser för busskort. Ett 30-dagars busskort för transport inom Uppsala kostar mer än 200 kr mer än i många andra större städer. Många hushåll med ekonomiskt bistånd får ersättning för busskort för att ta sig till arbete, studier, stödinsatser m m.

Tillfälliga boende

Kommunen saknar bostäder för akuta, mer tillfälliga behov trots att behovet är stort. Det är en anledning till varför vissa familjer med ekonomiskt bistånd som saknar en permanent boendelösning blir tvungen att bo i kostsamma tillfälliga lösningar. Det rör sig om hotell, vandrarhem eller liknande t ex Brogård lägenhetshotell, Vandrarhem Centralstationen, Kvarntorget vandrarhem eller Uppsala lägenhetshotell. Diagrammet nedan illustrerar kostnaderna för utbetalt ekonomiskt bistånd till tillfälliga boenden.

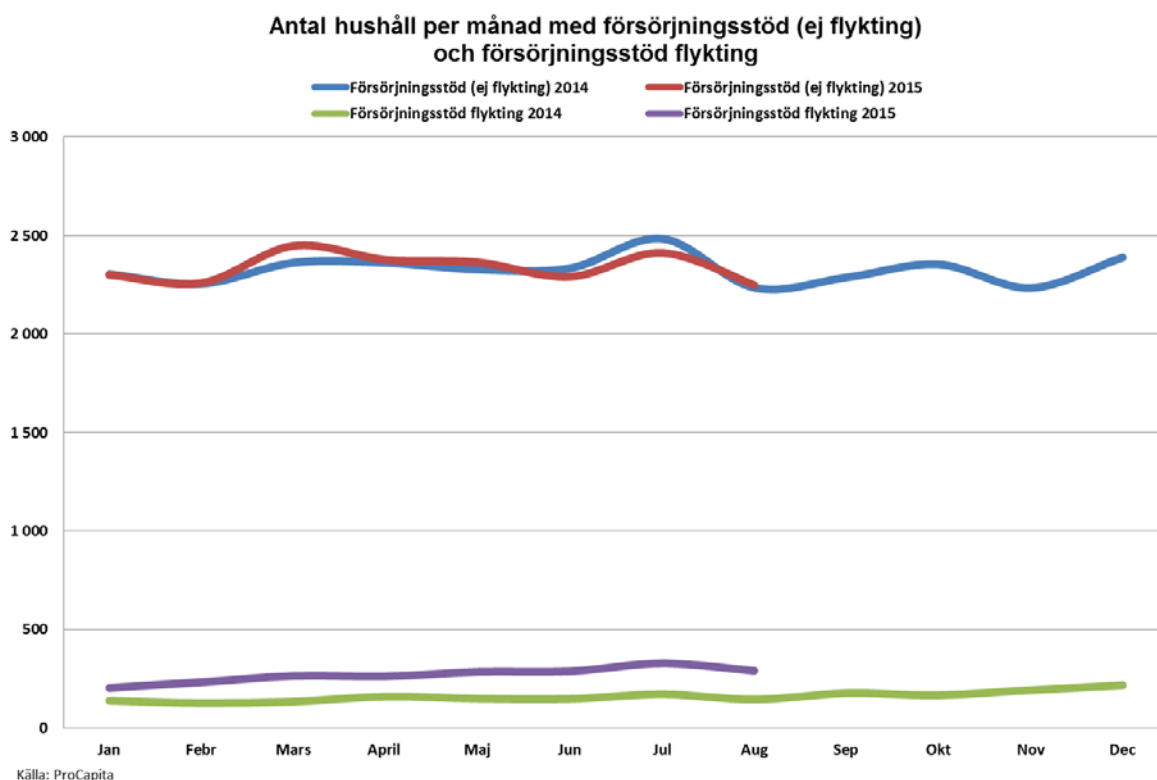

Kostnaderna för tillfälliga boenden sjönk under våren 2015 för att börja stiga under juli och augusti. Genomsnittskostnaden per månad för tillfälligt boende är över 100 tkr högre första åtta månader 2015 än 2014. Ökning förklaras delvis genom ett högre antal flyktinghushåll med ekonomiskt bistånd som i större grad saknar ett permanent boende. Första åtta månaderna 2014 var det i genomsnitt 7 flyktinghushåll per månad som beviljades ekonomiskt bistånd till tillfälligt boende, antalet hushåll för samma period 2015 var 19 hushåll. Andra hushåll (ej flykting) med tillfälligt boende var något lägre 2015 (ca 7 hushåll). Allt som allt har ca 70 hushåll i genomsnitt beviljats ekonomiskt bistånd till tillfälligt boende per månad. Dessa hushåll hade om de inte bodde i tillfälliga boende haft boendekostnader som hade påverkat kostnaderna för ekonomiskt bistånd, men kostnaderna hade då varit lägre.

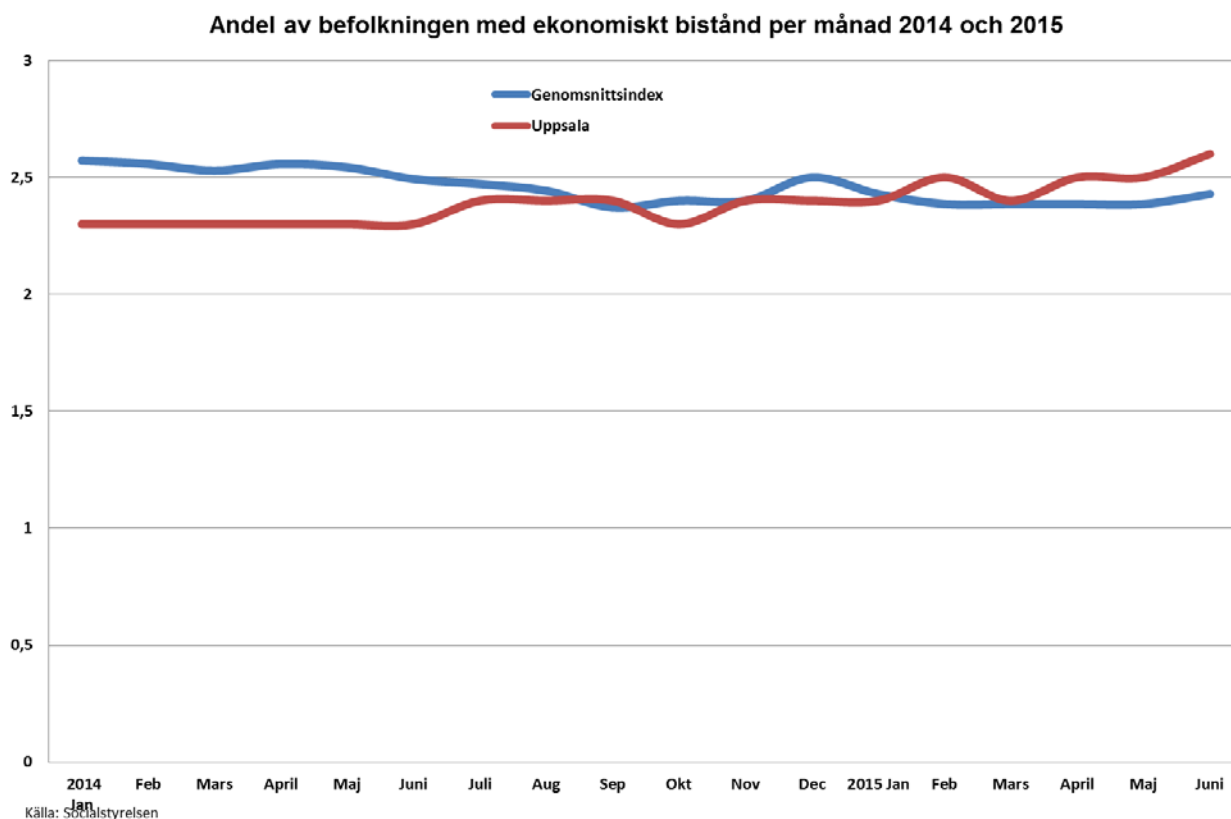
Någon systematisk jämförelse med andra kommuner kring kostnader för tillfälliga boenden finns inte. 2013 ställde socialtjänstens bostadssamordning frågan till socialtjänsten i antal medelstora städer om hur deras bostadssociala verksamhet var organiserad och vilka kostnader kommunerna hade för tillfälliga boende så som vandrarhem eller liknande. Resultatet var skiftande. I Norrköping utbetalades ca 1 200 tkr i tillfälliga boendekostnader under 2012 medan i Lund som är en mindre stad betalades ut ca 10 000 tkr.

Antal hushåll

Antalet hushåll i behov av försörjningsstöd (ej flykting) pendlade mellan ca 2 200 hushåll och 2 500 hushåll per månad under 2014. Antal hushåll i augusti 2015 uppgick till ca 2 250 hushåll, det är klart färre än i juli men ungefär lika många hushåll som augusti 2014. Det är ca 1 procent färre kvinnor som får ekonomiskt bistånd varje månad än män.

Antalet hushåll med försörjningsstöd flykting fluktuerade mellan 125 och 220 under 2014. I augusti 2015 var det ca 290 hushåll som fick försörjningsstöd, vilket är en fördubbling jämfört med augusti 2014. Det har även skett en märkbar ökning av antal personer som bor i hushåll med försörjningsstöd flykting de senaste två åren. Nedanstående diagram illustrerar andel av uppsalaborna som mottar ekonomiskt bistånd jämfört med andra liknande kommuner.

Uppsala hade en lägre andel av befolkningen med ekonomiskt bistånd jämfört med andra liknande kommuner i början av 2014, sedan har andelen överlag minskat något i de andra kommunerna medan andelen har ökat i Uppsala. Uppsala ligger för juni 2015 något högre än riket (2,6 %).

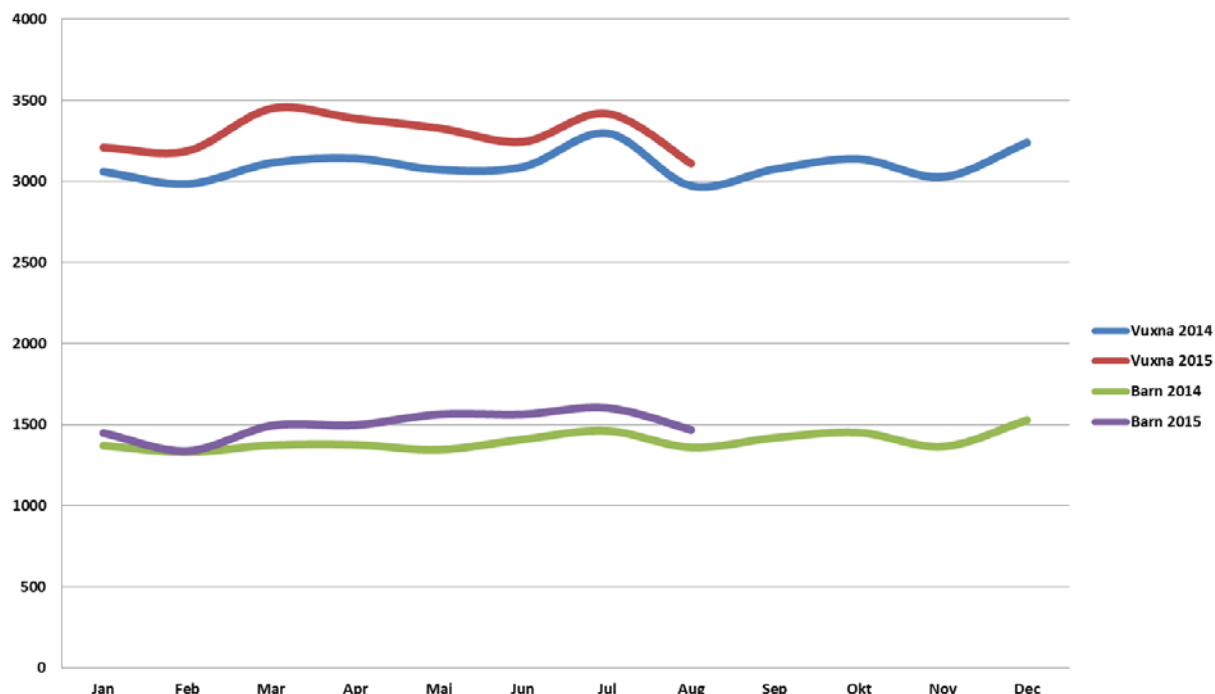
Det är något fler (ca 200) unika hushåll som fått ekonomiskt bistånd första åtta månader 2015 jämfört med 2014. Skillnaden är att det är ca 200 unika hushåll fler som fått försörjningsstöd flykting 2015 jämfört med 2014.

Barnfamiljer

Att belysa barnperspektivet inom verksamhet med ekonomiskt bistånd är angeläget. Att inte ha samma ekonomiska förutsättningar som andra barn kan innebära att barnet måste avstå från sådant som kamraterna tar för givet. Ekonomisk utsatthet kan påverka annat som har betydelse för barns möjligheter att utvecklas och styra över sina egna liv, så som skolresultat, hälsa och trygghet. Barn som lever i familjer med långvarigt ekonomiskt bistånd löper även en större risk att själva som vuxna bli beroende av ekonomiskt bistånd. Föräldrar är viktiga som förebilder för sina barn. Därför är det viktigt att prioritera barnfamiljer när det gäller stöd och insatser som leder till arbete eller utbildning och egen försörjning. Barnfamiljer har prioriterats genom att de i högre grad har erbjuds välfärdsjobb. Antalet barn i hushåll med ekonomiskt bistånd var färre på våren 2014 jämfört med våren 2015. För perioden från januari till augusti 2015 är det en märkbar fler antal vuxna och barn så bor i hushåll med ekonomiskt bistånd jämfört med samma period 2014. Ökning beror främst på ett ökat antal flykting

hushåll. Antal unika barn som bor i hushåll med försörjningsstöd (ej flykting) är ungefär lika många under 2014 som 2015, antalet vuxna är dock något högre 2015.

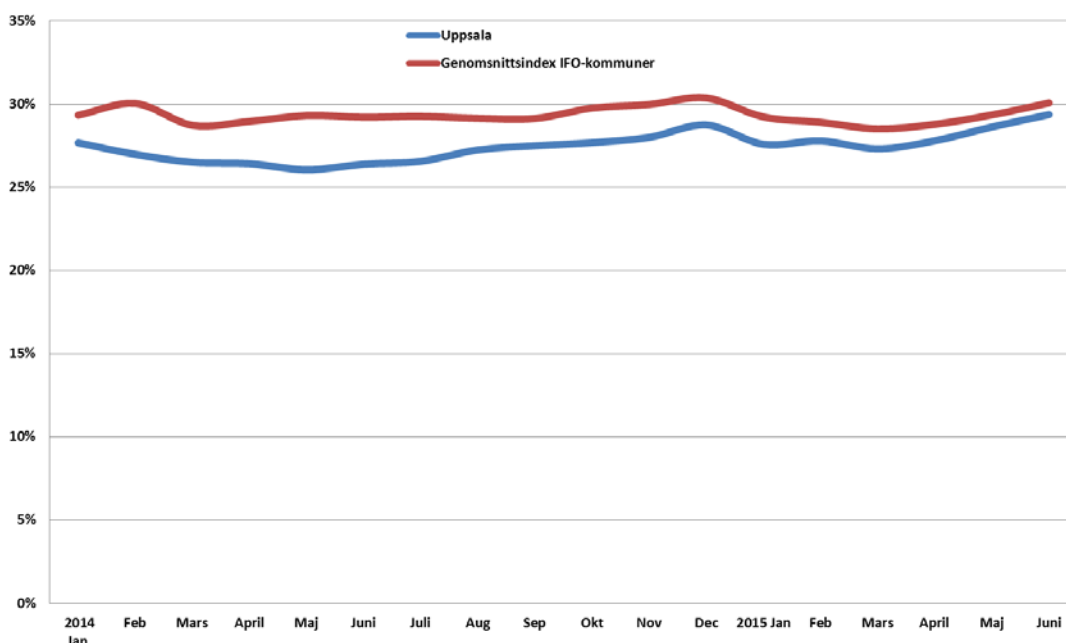
Antal vuxna och barn i hushåll med ekonomiskt bistånd

Källa: Procapita

I en jämförelse med andra kommuner som ingår i samma jämförelsegrupp som Uppsala så har Uppsala fortfarande en något mindre andel barnfamiljer med ekonomiskt bistånd.

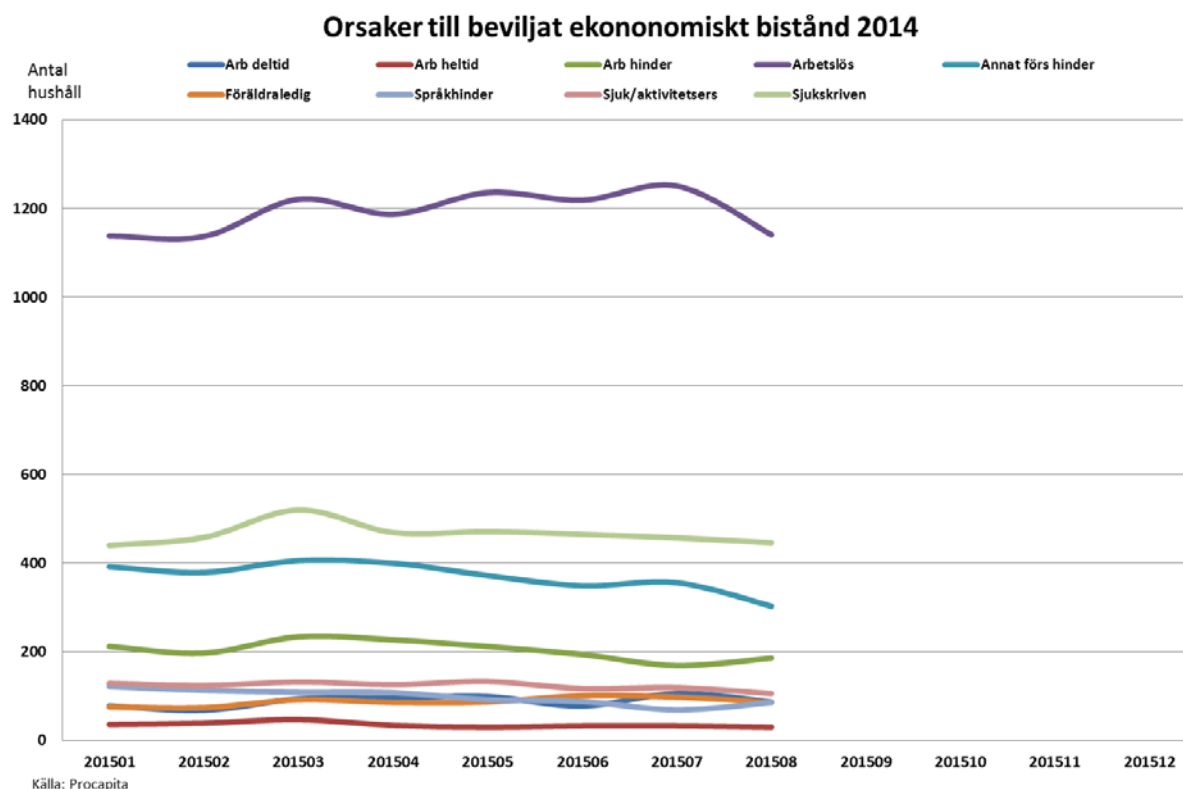
Andel barnfamiljer med ekonomisk bistånd i förhållande till totalt antal hushåll, 2014-2015

Källa: Socialstyrelsen

Orsaker till ekonomiskt bistånd

Orsak till utbetalt ekonomiskt bistånd bygger i denna rapport på orsaken till varför personen som hushållet är registrerat på, att den s k registerledaren² får ekonomiskt bistånd. Den vanligaste orsaken till utbetalt ekonomiskt bistånd är arbetslöshet. I augusti 2015 var kostnaden för gruppen arbetslös drygt 9 000 tkr i beviljat ekonomiskt bistånd, vilket är lägst hittills i år. Det var något färre hushåll (ca 90) i augusti månad än juli som beviljades ekonomiskt bistånd pga av arbetslöshet. Det är inte ovanligt att antalet arbetslösa minskar i augusti jämfört med juli.

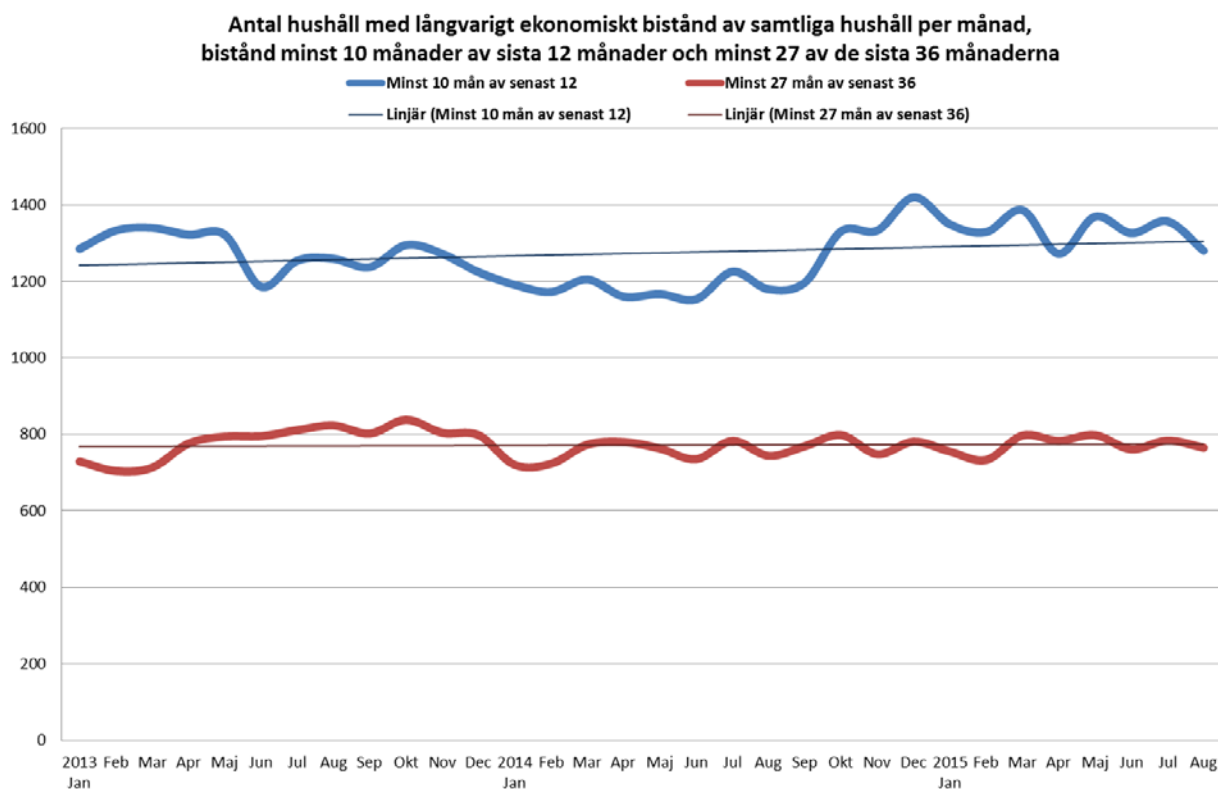
Antal personer som får ekonomiskt bistånd pga språkhinder (Socialstyrelsens definition) stod för en stor procentuell minskning under 2014, minskningen fortsätter 2015. Minskningen beror på att många nu är sjukskriven, studerar Sfi eller grund/gymnasieutbildning.

Den vanligaste orsaken, vilket motsvarar ungefär hälften, till ekonomiskt bistånd hos unga i åldern 18-24 år är arbetslöshet. I augusti 2015 har ca 240 hushåll av den gruppen beviljats ekonomiskt bistånd pga arbetslöshet, vilket är något lägre än för juli 2015. Efter arbetslöshet är arbetshinder (40 hushåll) samt annat försörjningshinder (80 hushåll) de mest förekommande orsakerna under augusti. Noteras bör även att orsaken sjukskriven har ökat i denna åldersgrupp.

² Vid sammanboende så registreras oftast hushållet på kvinnan och hon blir då registerledare, i dessa fall framgår inte den andra personens orsak till ekonomiskt bistånd i denna statistik. Drygt 20 procent av de totala hushållen med ekonomiskt bistånd per månad så är familjesammansättningen sammanboende

Långvariga biståndsmottagare

Lagstiftaren har gett socialtjänsten som huvuduppgift att hjälpa den enskilde så han eller hon kan klara sig utan ekonomiskt bistånd. Personer med försörjningsproblem ska snabbt och effektivt få stöd att uppnå varaktig självförsörjning. Det finns studier som visar att långvarigt biståndsmottagande i sig kan vara en riskfaktor genom att det kan förstärka utanförskap och försämra möjligheten att få fast förankring på arbetsmarknaden. Uppsala har en stor andel långvariga biståndsmottagare. Uppsala står inför utmaningen att sänka andelen långvariga biståndsmottagare. Andelen mycket långvariga biståndsmottagare ökar i riket såväl som i Uppsala.

Diagrammet ovan illustrerar antal hushåll som fått ekonomiskt bistånd minst 10 av de sista 12 månaderna samt minst 27 av de sista 36 månaderna utifrån att hushållet beviljades bistånd den månad som grafen visar. Trendlinjen visar en ökning av hushåll med långvarigt biståndsmottagande mellan januari 2013 och augusti 2015. Det är ungefär hälften av alla beviljade hushåll i augusti som haft ekonomiskt bistånd minst 10 månader av de sista 12.

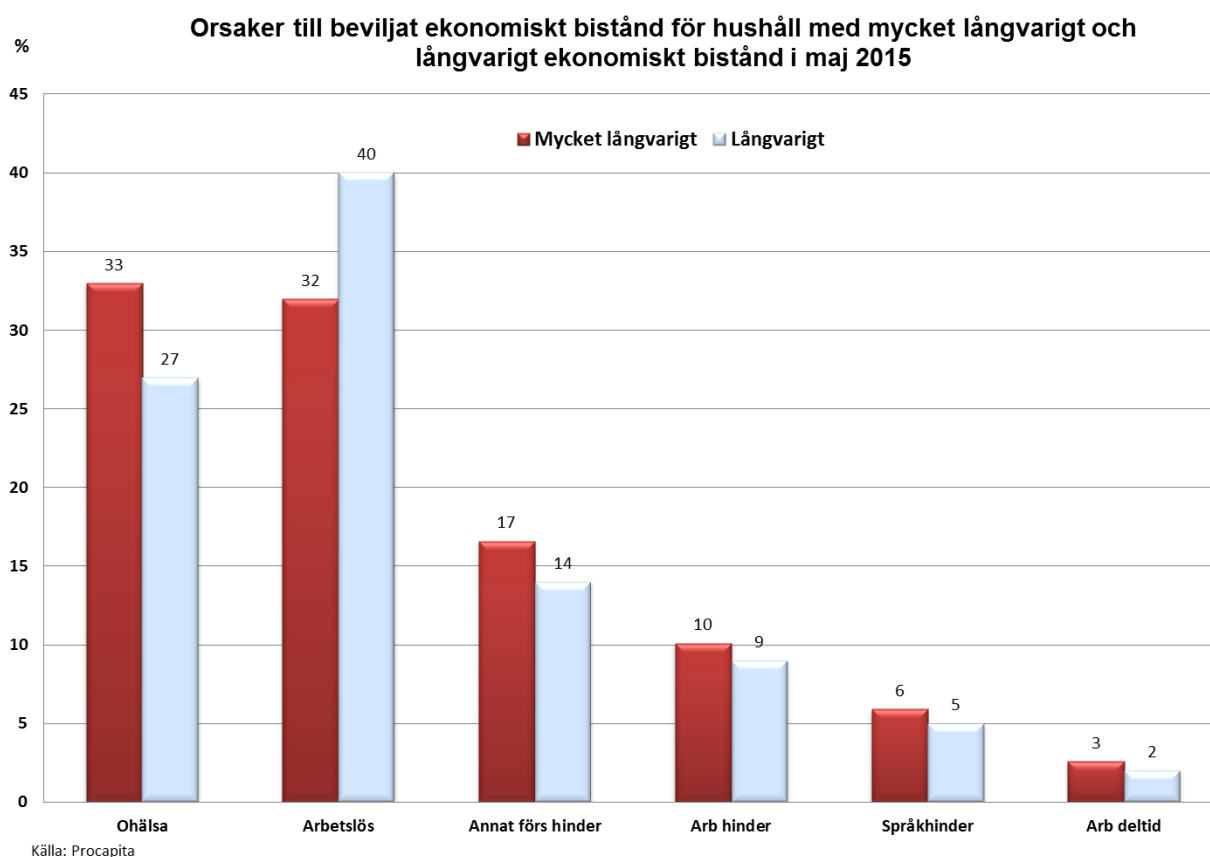
Antal hushåll med ekonomiskt bistånd minst 27 av de sista 36 månaderna förändras marginellt från månad till månad. Någon förändring av trend från januari 2013 går inte att tyda. Det är nästan 10 procent av de totala hushållen som haft ekonomiskt bistånd i samtliga 36 månaderna.

Av dem med mycket långvarigt ekonomiskt bistånd är ca 24 procent barnfamiljer, och ca 8 procent av alla hushåll som är barnfamiljer med mycket långvarigt ekonomiskt bistånd. Det är

små skillnader mellan könen gällande vilka som har långt och mycket långt biståndsmottagande, det är ungefär en procent fler kvinnor.

I de indikatorer som Socialstyrelsen presenterar i sin öppna jämförelse så har andelen personer i långvarigt biståndsmottagande (10 av de sista 12 månaderna) i Uppsala minskat mellan 2011 till 2013 medan andelen i mycket långvarigt biståndsmottagande (27 av de sista 36) har ökat under samma period. Detta är inte unikt för Uppsala.

Nedan redogörs orsaken till varför hushåll med mycket långvarigt ekonomiskt bistånd beviljades ekonomiskt bistånd i maj 2015.

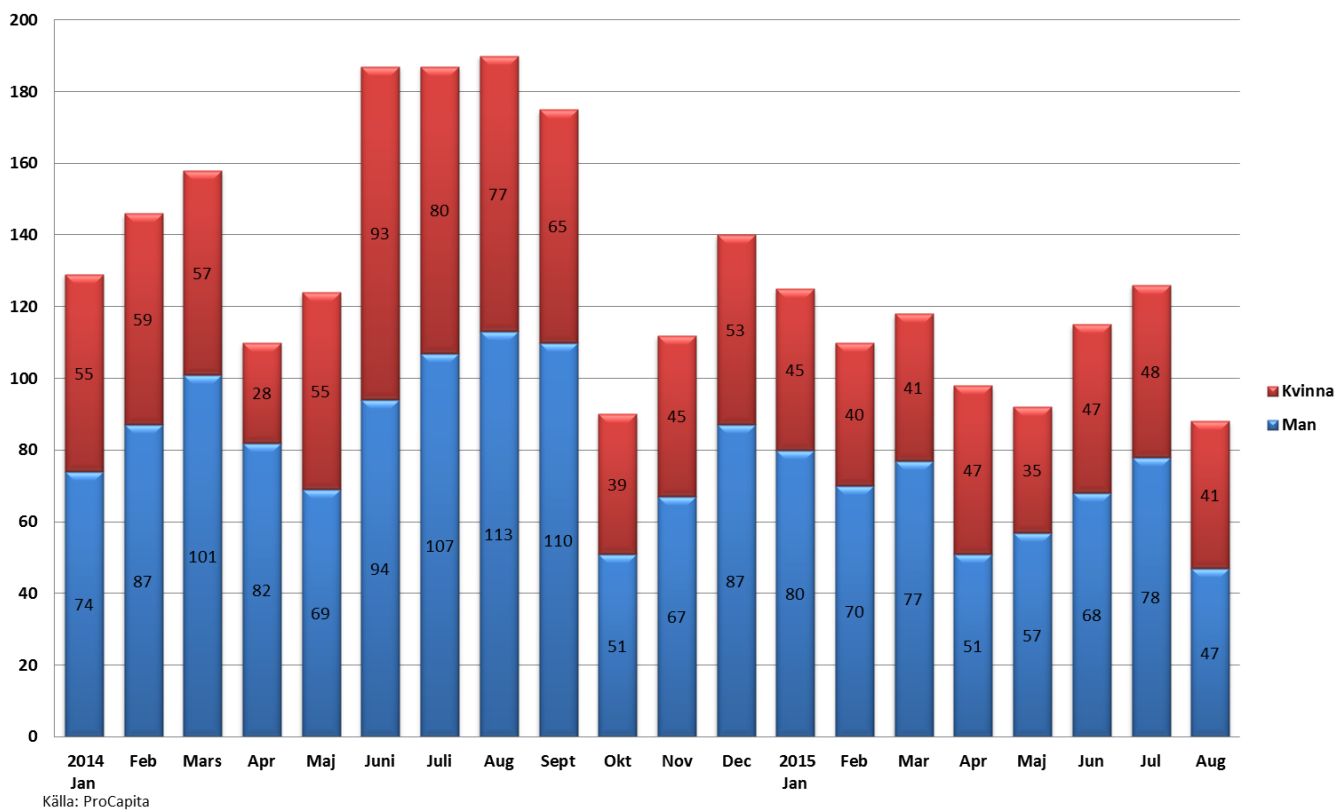
Det vanligaste försörjningshindret till långvarigt ekonomiskt bistånd är ohälsa. Behovet av ekonomiskt bistånd för dessa personer beror på att de helt saknar sjukpenninggrundande inkomst och sjukpenning eller har så låg ersättning att de har rätt till försörjningsstöd. Läkare och Försäkringskassan har bedömt att de saknar arbetsförmåga och för de som är sjukskrivna behövs en medicinsk rehabilitering innan en arbetslivsinriktad rehabilitering blir aktuell. För att utveckla samarbete och insatser för gruppen sjukskrivna pågår ett gemensamt projekt mellan länets kommuner och Försäkringskassan, finansierat av Samordningsförbundet Uppsala län. En kommunal arbetsmarknadsinsats i traditionell mening är alltså inte aktuell för denna grupp. Den näst vanligaste orsaken till långvarigt ekonomiskt bistånd är arbetslöshet. Personer med arbetslöshet som orsak hänvisas överlag till Navet för arbetsmarknadsinsats. I vissa fall bedöms att en arbetsmarknadsinsats via Navet inte är passande utifrån personens

behov. Annat försörjningshinder består främst av personer som det av olika anledningar inte finns krav på förändring. Runt 10 procent har ett annat arbetshinder än arbetslöshet. De flesta av dessa personer deltar i en arbetsrehabiliterande insats. En grupp på runt 6 procent utgörs av personer som är utlandsfödda och saknar tillräcklig kunskap i svenska språket och därför har svårigheter att få arbete eller påbörja studier. Vissa får insatser via t ex den ideella föreningen Nyby Vision, dock inte alla.

Arbetsmarknadsåtgärder

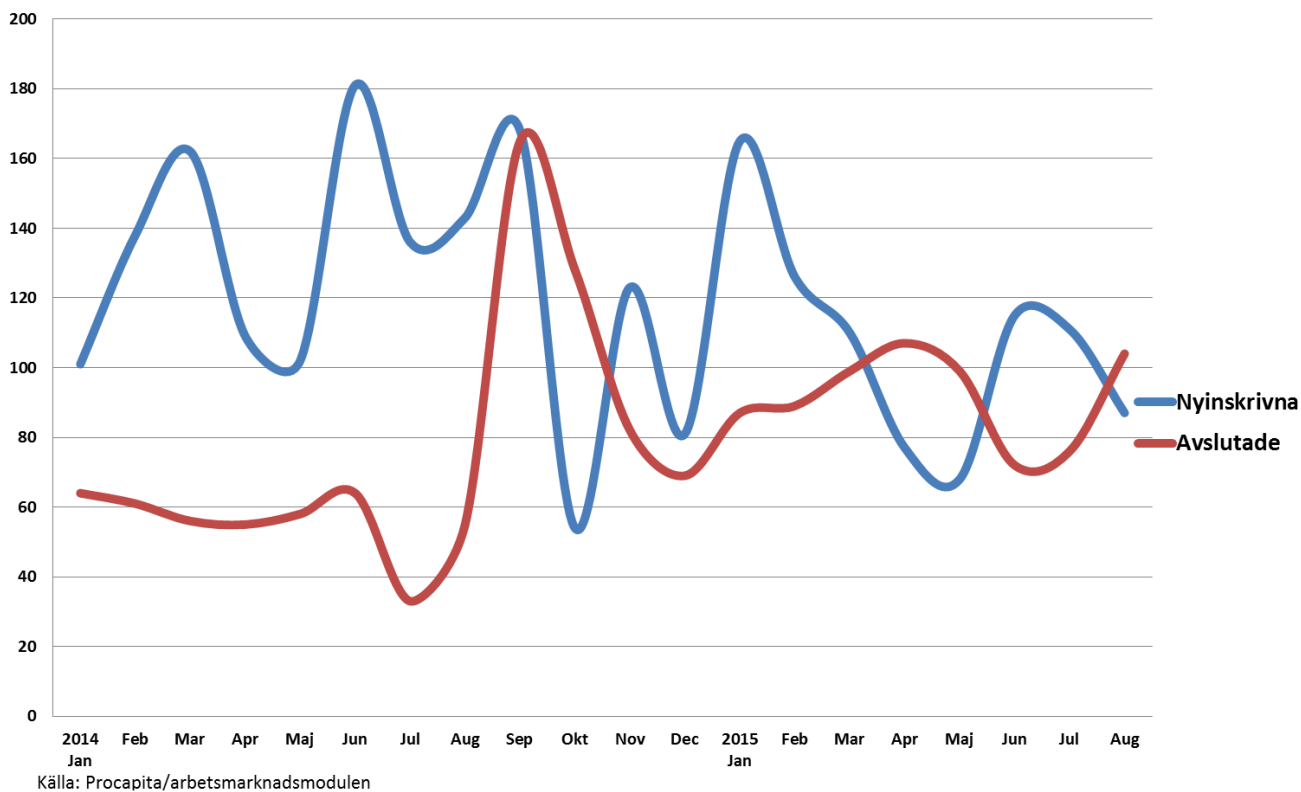
Många som söker ekonomiskt bistånd på grund av arbetslöshet saknar eller har en sporadisk förankring på arbetsmarknaden. Dessa personer ska hänvisas till arbetsmarknadssekreterare för att effektivt lotsas in på arbetsmarknaden. Konstant är det fler män än kvinnor som hänvisas till arbetsmarknadssekreterare. Socialtjänst-försörjningsstöd är väl medvetna om att fler män än kvinnor hänvisas till arbetsmarknadssekreterare och arbetar på fler sätt med att motverka undermedvetna könsbaserade bedömningar. I augusti var det endast sex fler män än kvinnor som hänvisades till Navet.

Hänvisade till Navet/arbetsmarknadssekreterare från Socialtjänst-försörjningsstöd

För perioden från januari till augusti 2014 hänvisades i genomsnitt 135 personer till Navet medan för samma period 2015 hänvisades i genomsnitt 110. På Navet ska personerna snabbt påbörja en arbetsmarknadsinsats. Sista augusti 2015 var nästan 1 400 personer (60 % män) inskrivna på Navet, det är ca 100 personer mer än för ett år sedan.

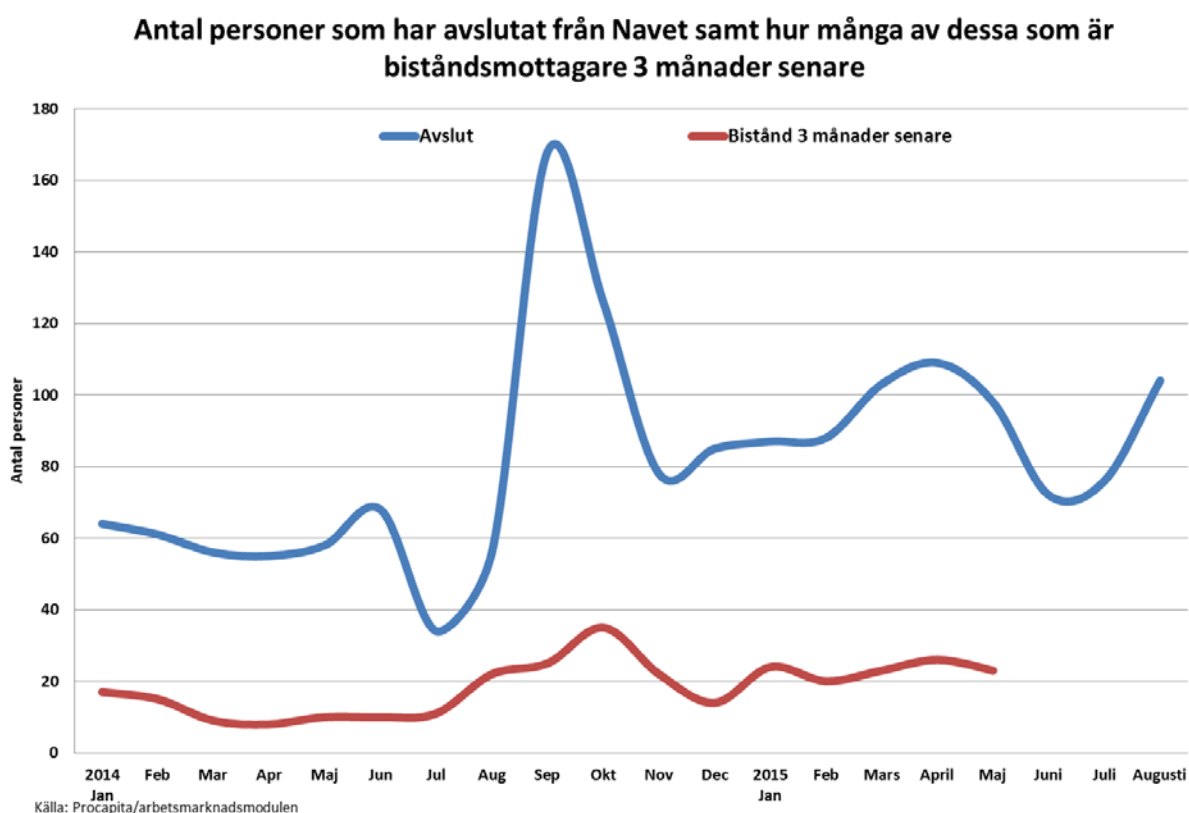
Antal nyinskrivna och avslutade på Navet

Antalet avslut per månad 2014 var i genomsnitt färre än antalet inskrivna per månad. Under 2015 har det under flera månader varit fler som har avslutats än skrivits in. Under perioden från januari till augusti 2015 avslutade 29 procent pga arbete och 12 procent pga påbörjade studier. För samma period 2014 avslutade 36 procent pga arbete och 13 procent pga påbörjade studier. Det är många välfärdsjobbare som avslutade sin anställning under 2015 som inte omgående har gått till arbete eller studier. Nedanstående tabell visar avslutsorsaker vid utskrivning från Navet för perioden januari-augusti 2014 och 2015.

<u>Kön</u>	<u>Avslutsorsak</u>	<u>2014</u>	<u>2015</u>
Kvinnor	Arbete	34%	25%
	Studier	16%	18%
	Annat	50%	57%
Män	Arbete	37%	31%
	Studier	12%	9%
	Annat	51%	60%
Totalt	Arbete	36%	29%
	Studier	13%	12%
	Annat	51%	59%

Nedanstående diagram visar antal personer som har avslutats från Navet samt hur många av dessa som har ekonomiskt bistånd tre månader senare.

I genomsnitt per månad så har 23 procent av personerna som avslutats hos Navet ekonomiskt bistånd tre månader efter avslut.